

РОЗВИТОК ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ПОЛІТИКИ СТИМУЛЮВАННЯ

DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL PARKS IN UKRAINE: PROBLEMS AND PROMOTION POLICY DIRECTIONS

Алла ПАВЛЮК,
кандидат економічних наук,
Національний інститут
стратегічних досліджень, Київ

Alla PAVLIUK,
Ph.D. in Economics,
National Institute
for Strategic Studies, Kyiv

Негативні тенденції в розвитку української економіки впродовж останніх років вимагають пошуку синергетичних механізмів стимулювання економіки, здатних активізувати економічну й інвестиційну діяльність і забезпечити структурно-технологічну модернізацію виробничого комплексу. В умовах погіршення економічної динаміки національної економіки та загострення конкуренції на світових ринках інвестиційних ресурсів Україні потрібна системна робота з формування сприятливого інвестиційного клімату для діяльності як вітчизняних, так і іноземних інвесторів та запровадження дієвих механізмів стимулювання інвестиційної діяльності. До таких механізмів належить створення індустріальних парків.

Значний досвід функціонування індустріальних парків у багатьох країнах світу довів високу ефективність цього організаційно-економічного механізму, який чинить системний багатоцільовий вплив на економіку, сприяючи створенню потужної сучасної промисловості, покращенню структурних пропорцій, створенню нових робочих місць і водночас виступає потужним рушієм місцевого та регіонального розвитку, подолання депресивності окремих територій.

Створення індустріальних парків впродовж багатьох десятиліть широко використовується в багатьох країнах світу для активізації промислового та регіонального розвитку, закордонними вченими обґрунтовано концептуальні засади розвитку індустріальних парків [1-4]. Проте в Україні запровадження цього механізму знаходиться на початковому етапі.

Метою статті є узагальнення основних концептуальних засад створення індустріальних парків, аналіз інституційного забезпечення, перших результатів і проблем, що виникають у процесі розвитку індустріальних парків, та визначення напрямів удосконалення державної політики стимулювання створення й функціонування індустріальних парків.

Термін «індустріальний парк» є найбільш вживаним і розповсюдженим для означення інструментів реалізації інноваційних підходів в організації промислового виробництва. У зарубіжній економічній літературі як синоніми до терміну індустріальний парк використовуються терміни «промисловий

район» (industrial estate), «промислова зона» (trading estate), «виробнича зона» (factory estate), «дієвий район» (employment area). В узагальненому вигляді індустріальний парк – це «велика ділянка землі з необхідною інфраструктурою,

надана для ведення господарської діяльності близькими за спеціалізацією компаніями» [2]. Ідея створення індустріальних парків базується на кількох засадах:

- концентрація спеціалізованої інфраструктури на локальній території (дороги, під'їзні колії, порти, лінії електропередачі, зв'язку, водо- й газозабезпечення), що знижує для бізнесу витрати на довиробничу підготовку інфраструктури;

- виведення промислового виробництва на околиці або за межі міста для зменшення негативних екологічних наслідків;

- можливість надання суб'єктам підприємницької діяльності комплексу інформаційних, консультативних, логістичних послуг, створення сприятливих умов для налагодження різноманітних виробничих і економічних зв'язків між підприємствами;

- можливість отримання різних форм державної та муніципальної підтримки, пільг як для керуючих компаній, так і для суб'єктів підприємницької діяльності.

Залежно від інфраструктурної оснащеності виділяють два види майданчиків для створення індустріальних парків: 1) *Greenfield* – неосвоєна територія з підведеними комунікаціями, потенційними адміністративними узгодженнями і можливістю будівництва промислово орієнтованих об'єктів; 2) *Brownfield* – територія з раніше створеними виробничими об'єктами, як правило, забезпечена будівлями, спорудами та інфраструктурою, щодо яких проводиться реконструкція та/або капітальний ремонт відповідно до спеціалізації ІП і потреб його резидентів.

Діяльність індустріальних парків чинить системний позитивний вплив на соціально-економічний розвиток країни в цілому й окремих територій та підвищення конкурентоспроможності економіки шляхом:

- активізації інвестиційної діяльності в реальному секторі економіки, що сприяє технологічній модернізації промислового виробництва, реалізації стратегій імпортозаміщення, збільшенню експортного потенціалу;

Обґрунтовано важливість реалізації послідовної політики стимулювання розвитку індустріальних парків в Україні як синергетичного механізму стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності, що чинить системний багатоцільовий вплив на економіку, сприяючи структурно-технологічній модернізації й водночас виступаючи потужним рушієм місцевого та регіонального розвитку. Проаналізовано інституційне забезпечення, результати діяльності зі створення індустріальних парків в Україні. Виявлено проблеми, що перешкоджають ефективному процесу розвитку індустріальних парків. Запропоновано напрями вдосконалення державної політики стимулювання створення і функціонування індустріальних парків.

The importance of implementing a consistent policy to stimulate the development of industrial parks in Ukraine has been proved. Industrial parks are a synergetic mechanism to stimulate investment and innovation which causes impact multi-systemic effect on the economy, contributing to structural and technological modernization of the economy while also influence local and regional development. The regulatory framework and the results of the creation of industrial parks in Ukraine have been analysed. The problems that hinder effective process of industrial parks have been revealed. Directions of improving public policies to encourage the creation and operation of industrial parks have been offered.

□ підвищення інвестиційної привабливості, рівня гарантій та захисту прав інвесторів, що сприяє залученню іноземних інвестицій у виробничий сектор;

□ сприяння розвитку малого й середнього бізнесу завдяки полегшенню низки адміністративних процедур;

□ сприяння соціальному розвитку за рахунок створення нових високотехнологічних високооплачуваних робочих місць;

□ розвитку сучасної виробничої та ринкової інфраструктури;

□ усунення екологічних наслідків, спричинених промисловим виробництвом;

□ сприяння територіальному розвитку, зміцнення економічного потенціалу територіальних громад на основі ефективної комунікації бізнесу з місцевими органами влади.

В Україні процес створення індустріальних парків, що розглядалися насамперед як інструмент територіального розвитку, започатковано з прийняттям у 2006 році Концепції створення індустріальних (промислових) парків в Україні. Відповідно до Концепції передбачалось створення необхідної нормативно-правової бази, з 2008 мала розпочатися реалізація пілотних проектів індустріальних (промислових) парків в АР Крим, Київській, Львівській, Одеській та Харківській областях [5]. Проте ці завдання не були реалізовані вчасно і в повному обсязі. У практичній площині діяльність звелася лише до визначення пілотних проектів у зазначених регіонах, а саме: Бахчисарайський районний промисловий парк, Щолкінський індустріальний парк та промислово-логістичний парк «Новий Крим» в АР Крим; промислові парки «Земельний союз», «Великодимерський», «Парк Ріджин» у Київській області; промисловий парк «Черляни» у Львівській області; індустріальний парк «Рогань» та промислова зона «Паркова» у Харківській області [6]. За відсутності законодавчого забезпечення організаційною формою створення індустріальних парків було обране комунальне підприємство, зокрема створені комунальні підприємства «Щолкінський індустріальний парк», «Промисловий парк «Черляни» та «Індустріальний парк «Рогань». Лише останнє розпочало практичну діяльність, проте вона зводиться до надання інформаційно-консультативних, рекламних та інших послуг для підприємців [7], що не відповідає сутності індустріального парку.

Положення про створення індустріальних парків були включені до стратегії соціально-економічного розвитку більшості регіонів України. У 2011 році був створений індустріальний парк «Свема» в Сумській області, прийнята Державна цільова програма його розвитку на 2012-2015 роки [8] із передбаченим фінансуванням з Державного бюджету в обсязі 15 млн грн, проте фінансування цієї програми не здійснювалось.

Поштовхом до активізації роботи зі створення індустріальних парків стало прийняття у 2012-2013 роках низки законодавчих і нормативних документів, що створили необхідне правове поле для застосування цього організаційно-економічного механізму. Зокрема, був прийнятий Закон України «Про індустріальні парки» [9] та низка нормативних актів для реалізації його положень [10; 11].

Відповідно до закону індустріальний парк – це визначена ініціатором створення відповідно до містобудівної документації облаштована відповідною інфраструктурою територія, у межах якої учасники індустріального парку можуть здійснювати господарську діяльність у сфері промислового виробництва, а також науково-дослідну діяльність, діяльність у сфері інформації і телекомунікацій на умовах, визначених законом та договором про здійснення господарської діяльності у межах індустріального парку [9]. Домінуючим став

погляд на індустріальні парки як на механізм стимулювання інвестиційно-промислової діяльності.

Згідно з українським законодавством державна підтримка на облаштування індустріального парку та його учасникам надається тільки за умови внесення до Реєстру індустріальних парків за визначеною процедурою. Істотними умовами для внесення індустріального парку до Реєстру є відсутність у його межах цілісного майнового комплексу, який дозволяє здійснювати виробництво продукції, залучення недержавних джерел фінансування в обсязі не менше 75% кошторисної вартості проекту облаштування індустріального парку, створення нових робочих місць, впровадження сучасних технологій, забезпечення охорони навколишнього природного середовища.

Для стимулювання розвитку індустріальних парків передбачено державну підтримку у вигляді:

□ звільнення керуючих компаній та учасників індустріального парку від пайової участі в розвитку інфраструктури населеного пункту;

□ надання керуючим компаніям та ініціаторам створення – суб'єктам господарювання безвідсоткових кредитів, цільового фінансування на безповоротній основі для облаштування індустріальних парків;

□ звільнення керуючих компаній та учасників індустріального парків від сплати ввізного мита при ввезенні устаткування, обладнання та комплектуючих до них, що не виробляються в Україні та не є підакцизними товарами.

При цьому для суб'єктів, що звільняються від сплати ввізного мита, передбачено вичерпний перелік можливих напрямів використання вивільнених коштів: облаштування індустріального парку, запровадження новітніх технологій, збільшення випуску продукції, здійснення науково-дослідної діяльності, повернення кредитів, сплата відсотків за кредитами. Така норма надає керуючим компаніям та суб'єктам господарювання індустріальних парків додаткові фінансові ресурси для забезпечення їхньої організаційно-виробничої та науково-дослідної діяльності.

З ініціативами про створення індустріальних парків вийшли всі регіони України, при цьому в більшості областей ініціюється створення кількох таких об'єктів. Нині 12 індустріальних парків включено до Реєстру індустріальних парків відповідно до існуючої процедури. Крім того, створено ще низку індустріальних парків, інформація про які міститься на офіційних сайтах місцевих органів влади та їхніх власних сайтах. Проте наразі системна інформація щодо створених в Україні індустріальних парків відсутня.

Аналіз даних щодо індустріальних парків, внесених до Реєстру, які вдалося зібрати з різних джерел (див. **табл.**), дозволяє зробити кілька узагальнень:

□ рішення про створення більшості індустріальних парків і схвалення їхніх концепцій були прийняті органами місцевого самоврядування (міськими радами). Це свідчить про те, що місцеві ради або самі є ініціаторами, або тісно співпрацюють з ініціаторами створення індустріальних парків, підтверджуючи цим свою відповідальність за формування пріоритетів розвитку відповідних територій;

□ у більшості затверджених концепцій індустріальних парків передбачено надто широкий перелік напрямів спеціалізації, які іноді є несумісними для розташування на компактних територіях через технологічні вимоги (наприклад, електроніка та виробництво будівельних матеріалів чи деревообробка). Це може свідчити як про недостатньо глибоке опрацювання концептуальних засад таких утворень, так і про свідоме намагання включити якомога ширший перелік галузей і виробництв, сподіваючись отримати пільги;

Таблиця. Індустріальні парки України, внесені до Реєстру індустріальних парків (станом на грудень 2014 року)

№	Назва / місце розташування / дата включення до реєстру	Площа	Кількість нових робочих місць	Плановий обсяг інвестицій / державне фінансування	Види діяльності
1	«Долина» / м. Долина, Івано-Франківська обл., урочище «Аеродром» / 03.02.2014	29,4 га	2000	400 млн. грн.	Приладобудування, електроніка, елементи автомобілебудування, легка промисловість, харчова промисловість, переробка деревини, логістика, складування.
2	«Славути» / м. Славути, Хмельницька обл. / 07.02.2014	50 га	500	н/д	Металобробка; виробництво будівельної продукції; деревообробна промисловість; обробка тваринних, харчових продуктів і смакових речовин; текстильне виробництво.
3	«Львівський індустріальний парк «Рясне-2» / м. Львів, Львівська обл. / 07.02.2014	23,9 га	від 500 до 2500	100 млн. дол. США	Деревообробка, целюлозно-паперова промисловість, видавнича справа; виробництво електричного, електронного та оптичного устаткування; виробництво гумових та пластмасових виробів.
4	«Індустріальний парк «Коростень» / м. Коростень, Житомирська обл., земельна ділянка типу «Greenfield» / 01.04.2014	42,2 га	350	160,8 млн. дол. США	Легка промисловість, автомобілебудування, (комплектуючі), електроніка, виробництва енергозберігаючого обладнання; харчова промисловість, логістичний центр; працює завод по виробництву меблевих плит МДФ.
5	«Центральний» / м. Кременчук, Полтавська обл. / земельна ділянка типу «Greenfield» / 01.04.2014	168,6 га	3555	422 млн. дол. США	Машинобудування, логістика, IT-технології та електроніка, малий та середній бізнес, альтернативна енергетика та машинобудування.
6	«Соломоново» / с. Соломоново, Ужгородський район, Закарпатська обл., на території СЕЗ «Закарпаття» / 06.06.2014	66,2 га	5400	530,2 млн. грн. (інфраструктура - 33,1 млн.; виробничі площі - 497,1 млн. грн.) - керуюча компанія	Машинобудування, виробництво автомобілів.
7	«СВЕМА» / м. Шостка, Сумська обл. / 06.06.2014	92 га	2000	9 млн. дол. США - для модернізації інфраструктури	Хімічне виробництво, виробництво фармацевтичних виробів, будівельних матеріалів, деревообробка, виробництво із пластмаси.
8	«Перший український індустріальний парк» / с. Велика Димерка Броварського району, Київська обл. / 08.07.2014	105 га	2000	1,87 млрд. грн.	Харчове, фармацевтичне, деревообробне, меблеве, поліграфічне виробництво, автомобілебудування, металобробка.
9	«BionicHill» / Київ / 02.09.2014	147 га	35000	4,45 млрд. грн.	Сфери високих технологій, енергоефективність, енергозбереження.
10	«iPark» / Комінтернівський район, Одеська обл. / 02.09.2014	500 га	1195	500 млн. грн.	Переробна, приладобудівна, нафтохімічна промисловість, автомобілебудування, робототехніка.
11	«Кривбас» / м. Кривий Ріг, Дніпропетровська обл. / 02.09.2014	34,07 га	2245	250 млн. грн.	Машинобудування, виготовлення будматеріалів, логістичний центр, легка промисловість та «hi-tes»
12	«Індустріальний парк «Тростянецький» / м. Тростянець, Сумська обл. / -	41,14 га	500	170 млн. дол. США	Облаштуванням сучасної інженерно-транспортної інфраструктури для розміщення на ній виробничих, складських та адміністративних приміщень, які повинні використовуватися підприємствами харчової або ж легкої промисловості.

Джерело: складено за даними офіційних сайтів Кабінету Міністрів України, Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, сайтів окремих індустріальних парків.

□ створені індустріальні парки дуже відрізняються за своїми масштабами (площа парків варіює від 34 до 500 га), планами щодо створення робочих місць (від 500 до 35 тисяч) та залучення інвестицій.

Попри в цілому сформовані нормативно-правові засади створення та функціонування індустріальних парків та здійснені окремі практичні кроки, існує низка стримуючих чинників та не врегульованих питань, що перешкоджають швидкому запуску цього організаційно-економічного механізму, а саме:

□ загалом несприятливі умови підприємницької діяльності та суттєве погіршення інвестиційного клімату у 2014-2015 роках, обумовлене насамперед нестабільною політичною ситуацією в країні, наявністю збройних конфліктів території Донецької й Луганської областей. У звіті Всесвітнього економічного форуму про глобальну конкурентоспроможність у 2014-2015 роках [12] до проблемних питань інвестиційного середовища України віднесено: ситуацію із захистом права власності, тиск адміністративного регулювання, незалежність судової системи, фаворитизм у рішеннях чиновників, ефективність правової системи у врегулюванні суперечок. Отже, потребує суттєвого вдосконалення інституційне середовище інвестиційної діяльності;

□ нерозвиненість інфраструктури та відсутність необхідних ресурсів для фінансування розбудови індустріальних парків. Загострення кризової ситуації в економіці змушує уряд вдаватися до заходів жорсткої економії бюджетних коштів. Тому можливості отримати бюджетні кошти для розбудови інфраструктури індустріальних парків є дуже обмеженими;

□ можливість, а не обов'язковість надання державної підтримки за рахунок державного та місцевих бюджетів і відсутність чітких процедур її отримання, що може призвести до відсутності такої підтримки при розбудові індустріальних парків та створює підстави для корупції;

□ не врегульованість питання щодо податкових преференцій для суб'єктів індустріальних парків. Це робить систему стимулювання створення і функціонування індустріальних парків неповною і невідповідною очікуванням інвесторів;

□ відсутність гарантій стабільності законодавчо гарантованих умов функціонування та державної підтримки діяльності індустріальних парків, що дуже важливо для інвесторів;

□ складна процедура погодження переліку товарів, які ініціатор створення, керуюча компанія або учасник індустріального парку хочуть ввезти без сплати мита, що потребує погодження в кількох міністерствах. І водночас неунормованим залишається питання щодо штрафних санкцій при нецільовому використанні такого устаткування та матеріалів;

□ не врегульованість питання звільнення керуючих компаній від орендної плати за земельні ділянки. Водночас такі пільги застосовуються в індустріальних парках інших країн і є обґрунтованими з огляду на те, що в період з моменту отримання ділянки в оренду до початку фактичного функціонування індустріального парку керуюча компанія не отримуватиме прибутків;

□ чинна вимога про відсутність цілісного майнового комплексу з виробництва продукції для включення

індустріального парку до Реєстру індустріальних парків унеможлиблює включення до нього низки вже працюючих індустріальних парків;

□ законодавством не передбачено обов'язкове погодження створення індустріального парку місцевими органами самоврядування, що особливо важливо, коли ініціатором створення виступають приватні фізичні чи юридичні особи. Таке погодження повинно бути обов'язковим, адже саме органи місцевого самоврядування відповідають за збалансований розвиток територій, раціональне використання всіх видів економічних ресурсів, затверджують плани функціонального зонування і забудови населених пунктів. Особливої актуальності це питання набуває за умови реформування системи управління місцевим і регіональним розвитком на засадах децентралізації.

ВИСНОВКИ

Попри існуючі проблеми, створення індустріальних парків можна вважати новим етапом у застосуванні організаційно-економічних механізмів стимулювання інвестиційної діяльності в Україні. Ініціативи всіх регіонів щодо започаткування в їх межах індустріальних парків свідчать про затребуваність цього механізму.

Державна політика стимулювання розвитку індустріальних парків має виходити з необхідності реалізації комплексу заходів щодо суттєвого покращання інвестиційного клімату в державі. Без цього жоден інструмент стимулювання інвестиційного-промислової діяльності не запрацює на повну силу.

Необхідно вдосконалити законодавче регулювання процесу створення й функціонування індустріальних парків – внести зміни до законодавства в частині спрощення процедур, усунення існуючих регуляторних бар'єрів, звільнення на певний період керуючої компанії від сплати орендної плати за користування земельною ділянкою державної чи комунальної власності, на якій створено індустріальний парк.

В умовах бюджетного дефіциту наголос у виборі інструментів стимулювання розвитку індустріальних парків повинен насамперед робитись не на бюджетному фінансуванні, а на створенні сприятливих умов для розвитку приватного бізнесу. Необхідно опрацювати моделі використання механізму державно-приватного партнерства з метою залучення недержавних інвестиційних ресурсів для розбудови індустріальних парків, насамперед щодо облаштування інфраструктури.

Одночасно потрібно розробити систему фінансових стимулів для суб'єктів господарювання індустріальних парків для їхнього запровадження у разі відновлення фінансової спроможності держави. Така система може включати: запровадження диференційованих податкових ставок на частку прибутку, що спрямовується на інвестиції; збільшення обсягів амортизаційних відрахувань для здійснення інвестиційної діяльності шляхом підвищення норм податкової амортизації основних засобів; пільгове кредитування інвестиційних проєктів, надання державних гарантій на отримання кредитних ресурсів у довгострокові проєкти у високотехнологічній галузі економіки.

Підписання Угоди про Асоціацію з Європейським Союзом відкриває можливості отримання донорської фінансової підтримки, залучення кредитних коштів на програмних засадах для модернізаційних реформ від міжнародних фінансових організацій. Отже, необхідно опрацювати механізм залучення коштів міжнародних донорів та кредитних ресурсів для облаштування інфраструктури індустріальних парків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Falcke C.O. *Industrial Parks. Principles and Practice* / Caj O. Falcke // *Journal of Economic Cooperation among Islamic Countries*. – 1999. – No. 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.sesrtic.org/jecd/jecd_articles/ART98100101-2.pdf.
2. Co 'te' R.P., Cohen-Rosenthal E. *Designing eco-industrial parks: a synthesis of some experiences* / Raymond P. Co 'te', E. Cohen-Rosenthal // *Journal of Cleaner Production* – 1998. – No. 6. – P. 181–188.
3. Turk E. *An Evaluation of Industrial Park Policy of Turkey: Izmir as a Case Study*, 42nd IsoCaRP Congress 2006 / Ersin Turk [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.isocarp.net/data/case_studies/793.pdf.
4. Dodescu A., Chirilă L. *Industrial Parks in Romania: From Success Stories to Emerging Challenges* / Anca Dodescu, Lavinia Chirilă // *International Journal of e-Education, e-Business, e-Management and e-Learning*. – 2012. – Vol. 2, No. 4. – P. 331-335.
5. Про схвалення Концепції створення індустріальних (промислових) парків в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.08.2006 р. № 447 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/447-2006-%D1%80>.
6. Довідка щодо стану інституційного забезпечення інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні (станом на 30.12.2011 р.) / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://me.kmu.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=127481.
7. Офіційний веб-сайт комунального підприємства «Індустріальний парк «Рогань» Харківської області [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://kharkivglobal.com/uk/>.
8. Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку індустріального (промислового) парку «Свема» в м. Шостці Сумської області на 2012-2015 роки: розпорядження КМУ від 14.19.2011 р. № 865-р [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/865-2011-%D1%80>.
9. Про індустріальні парки: Закон України від 21 червня 2012 року № 5018-VI [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5018-17>.
10. Про затвердження Порядку прийняття рішення про включення індустріального (промислового) парку до Реєстру індустріальних (промислових) парків: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.01.2013 р. № 216 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/216-2013-%D0%BF>.
11. Про затвердження форми Типового договору про створення та функціонування індустріального парку: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 15.04.2013 р. № 386 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0733-13>.
12. *The Global Competitiveness Report 2014-2015* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2014-15.pdf.

REFERENCES

1. Falcke C.O. *Industrial Parks. Principles and Practice*. *Journal of Economic Cooperation among Islamic Countries*, 1999, no. 1. Available at: http://www.sesrtic.org/jecd/jecd_articles/ART98100101-2.pdf.
2. Cote R.P., Cohen-Rosenthal E. *Designing eco-industrial parks: a synthesis of some experiences*. *Journal of Cleaner Production*, 1998, no. 6, pp. 181-188 [in Ukrainian].
3. Turk E. *An Evaluation of Industrial Park Policy of Turkey: Izmir as a Case Study*, 42nd IsoCaRP Congress 2006. Available at: http://www.isocarp.net/data/case_studies/793.pdf.
4. Dodescu A., Chirilă L. *Industrial Parks in Romania: From Success Stories to Emerging Challenges*. *International Journal of e-Education, e-Business, e-Management and e-Learning*, 2012, vol. 2, no. 4, pp. 331-335.
5. *On approval of the Concept of creation of the industrial parks in Ukraine. The Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 01.08.2006 no. 447*. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/447-2006-%D1%80> [in Ukrainian].
6. *Reference on the state of institutional support for investment and innovation activity in Ukraine (as of 30.12.2011)*. The Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine. Available at: http://me.kmu.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=127481 [in Ukrainian].
7. *The official website of the municipal enterprise Industrial Park "Rogan" in Kharkiv region*. Available at: <http://kharkivglobal.com/uk/> [in Ukrainian].
8. *On approval of the Concept of the State program of development of an industrial park "Svema" in Shostka, Sumy region for 2012-2015. The Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 14.19.2011 no. 865-p*. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/865-2011-%D1%80> [in Ukrainian].
9. *On industrial parks: the Law of Ukraine of June 21, 2012 no. 5018-VI*. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5018-17> [in Ukrainian].
10. *On approval of the decision to include an industrial park into the Register of industrial parks. The Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 01.16.2013 no. 216*. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/216-2013-%D0%BF> [in Ukrainian].
11. *On approval of the form of the Model Agreement on the establishment and operation of industrial park. The Order of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine of 04.15.2013 no. 386*. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0733-13> [in Ukrainian].
12. *The Global Competitiveness Report 2014-2015*. Available at: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2014-15.pdf.